

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Hana Boháčová

Datum vytvoření: 04.01.2013

Číslo DUMu: VY_12_INOVACE_02_CJL

Ročník: II.

Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast: Jazykové vzdělávání a komunikace, Estetické vzdělávání

Vzdělávací obor: Literatura

Tematický okruh: Realismus

Téma: Božena Němcová

Metodický list/anotace:

Určeno jako informace o autorovi a pro práci s textem pro žáky 2. ročníku všech oborů a zároveň pro žáky 4. ročníku jako opakování k ústní maturitní zkoušce.

POČÁTKY REALISMU V ČESKÉ LITERATUŘE BOŽENA NĚMCOVÁ (1820 - 1862)

Obr. 1

ŽIVOT A DÍLO

- ◉ rozená Barbora Novotná, později Panklová (Vídeň 1820)
- ◉ pobyt v Ratibořicích a České Skalici (výchova a vzdělání)
- ◉ manželství s Josefem Němcem (stěhování), 3 synové a 1 dcera
- ◉ pobyty na Chodsku a Slovensku, studium folklóru a vesnického života
- ◉ účast na politickém a vlasteneckém život v Praze
- ◉ bída, chudoba
- ◉ umírá v Praze 1862
- ◉ pohřbena na Vyšehradském hřbitově
- ◉ BABIČKA (1855)
- ◉ DIVÁ BÁRA
- ◉ POHORSKÁ VESNICE
- ◉ V ZÁMKU A V PODZÁMČÍ
- ◉ NÁRODNÍ BÁCHORKY A POVĚSTI
- ◉ KARLA
- ◉ OBRÁZEK VESNICKÝ
- ◉ ROZÁRKA

F. HALAS
NAŠE PANÍ BOŽENA NĚMCOVÁ (1940)
PODOBIZNA NAŠÍ PANÍ
ÚRYVEK

„Byla krásná až to k víře není
prameny nocí z vlasů tryskaly
a ty oči uhrančivé
ach ty oči uhrančivé
zeleň moří a dva křišťály

Trochu posmutnělá touha za úsměvem
písnička ne ještě a už za předzpěvem“(1)

ROZBOR UKÁZKY:

- ⊙ Proč byla tato spisovatelka ztvárněna i v dílech dalších spisovatelů? Co o ní a jejím osudu říká básník František Halas?
- ⊙ *(Němcová byla symbolem vlastenectví a v dobách ohrožení německým fašismem i po okupaci se k ní mnoho autorů obracelo)*
- ⊙ *(byla krásná nejen zvnějšku, ale hlavně uvnitř, žila trpký život, byla statečná)*

JAROSLAV SEIFERT
PÍSEŇ O VIKTORCE
(1950)
ÚRYVEK

„Viktorko, běda, nebylas
z těch panen, které místo tance
nalily moudře do kahance
oleje, aby neuhas.

Kdo tě odral do cárů,
kdo naházel prach do tvé krásy,
po kterých cestách ztrácela jsi
krvavá zrnka korálů?

Ty, lásko, pozdravena bud',
bud' věčná, skutečností jsi-li.
A jsi-li snem, jen neprobud' mé
oči, i když den je bílý.
Člověk je šťasten, třeba šílí,
ty, lásko, pozdravena bud'!“(2)

ZAMYSLETE SE NAD OBRAZEM VIKTORKY - NĚMCOVÉ:

- V čem spatřuje básník jejich podobnost? Jaký příběh je Viktorčin, jaký osud měla Němcová?
- *(Viktorka byla krásná, nebála se jít za hlasem svého srdce, postihl ji tragický osud, tragická láska; Němcová podobný osud, byla krásná, ale nešťastná, neraduje se, je zklamána)*
- Soucítí autor s oběma ženami? Co říká o jejich citech?
- *(básník by chtěl být oběma nablízku, obdivuje jejich statečnost, šly za svými city a obhajovaly své názory, i když to pro ně nakonec znamenalo smrt)*

BABIČKA

„Toho času leželi ve vsi myslivci; jeden z nich začal chodit za Viktorou. Šla-li do kostela, šel za ní, v kostele stál zajisté nedaleko ní a místo co měl koukat na oltář, koukal na ni.

Ty oči, ty oči, každý říkal, že ty nic dobrého neukazují; v noci mu prý i svítily, a ty černé obočí, které nad nimi jako havraní křídla roztaženy byly a uprostřed se stýkaly, ty byly patrným znamením, že jsou to oči uhrančivé.

Na Viktoru ale přicházely od večera zase předešlé těžké chvíle, a jakkoliv s důvěrou škapulíř k srdci tiskla, kdykoli nešťastné oči nablízku byly, ono nepřestalo přece jen nepokojně tlouci.“(3)

OTÁZKY K TEXTŮM

- ◉ Zamyslete se nad osudem Viktorky, jakou má vyprávění funkci?
- ◉ *(reálná postava, tragický osud, šla za svou láskou, vzepřela se rodičům; Němcová věděla, že ve světě je trápení a žal, i ona měla těžký život)*
- ◉ V jakém je vztahu k ostatním životním osudům postav (Kristla, Míla, Hortensie)?
- ◉ *(tyto postavy i přes počáteční problémy nakonec najdou své štěstí)*
- ◉ V čem je tato povídka lidová a realistická? Uveďte jednotlivé příklady.
- ◉ *(lidové zvyky, obyčeje, reálné postavy)*
- ◉ Charakterizujte prostředí a způsob vyprávění.
- ◉ *(venkovské prostředí - obrázky venkovského života, zidealizované vztahy, rámcová povídka, jeden rok, vzpomínky babičky, dějové odbočky a osudy dalších postav)*
- ◉ Zamyslete se nad výrokem, že tvorba Němcové má znaky romantismu i realismu.
- ◉ *(zidealizované vztahy, např. babička a kněžna; realistické zobrazení zvyků, tragický osud Viktorky)*

CITACE, ZDROJE A LITERATURA

- ◉ MALOCH, Jan. *Soubor:Božena Němcová 1850.jpg* - *Wikipedie* [online]. [cit. 31.3.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Bo%C5%BEena_N%C4%9Bmcov%C3%A1_1850.jpg
- ◉ MGR. HÁNOVÁ, Eva a kol. *Odmaturuj z literatury 1*. Brno: Didaktis, spol.s r.o., 2004, ISBN 80-7358016-0.
- ◉ (1)(2) HOFFMANN, Bohuslav; SRTYALOVÁ, Jaroslava. *Literatura pro II. ročník SŠ, Pracovní antologie textů*. Praha: SPN, n. p., 1985.
- ◉ (3) NĚMCOVÁ, Božena. *Babička*. Praha: Československý spisovatel, 1971.